

KRZYSZTOF OLCZAK E-mail: k.olczak@amuz.gda.pl

Akademia Muzyczna im. S. Moniuszki, 80-743 Gdańsk, ul. Łąkowa 1/2
Tel. (58) 3009201 Fax (58) 3009210, www.krzysztofolczak.com

Gdańsk, 12 grudnia 2016

Prof., dr hab. **Krzysztof Olczak**

Dziedzina: *sztuki muzyczne*

Dyscyplina: *instrumentalistyka, kompozycja i teoria muzyki*

Recenzja

**dotycząca pracy doktorskiej kandydatki do stopnia doktora sztuk muzycznych
mgr Aliny Kubik w związku z wszczęciem przewodu doktorskiego przez
Radę Wydziału Kompozycji, Dyrygentury, Teorii Muzyki i Muzykoterapii
Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu.**

Zleceniodawca opinii

Akademia Muzyczna im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu, Wydział Kompozycji, Dyrygentury, Teorii Muzyki i Muzykoterapii, pismo z dnia 14 października 2016 roku. Zlecenie podjęte na podstawie ustawy z dnia 14.03.2003 roku tekst jednolity o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65 poz. 595 z późniejszymi zmianami Dz. U. z 2005 roku Nr 164 poz. 1365 art. 14 ust. 2 pkt. 2).

Dotyczy

Uchwały Rady wydziału Kompozycji, Dyrygentury, Teorii Muzyki i Muzykoterapii z dnia 27 listopada 2013 dot. wszczęcia na wniosek Pani mgr **Aliny Kubik** przewodu na stopień **doktora sztuk muzycznych** w dyscyplinie artystycznej **Kompozycja i Teoria Muzyki**.

Podstawowe dane o kandydacie

Alina Kubik, ur. 1985 w Międzyrzeczu gdzie ukończyła także szkołę muzyczną I stopnia w klasie skrzypiec. Również jako skrzypaczka kontynuowała naukę w Liceum Muzycznym im. Feliksa Nowowiejskiego w Szczecinie, którą zakończyła maturą w 2004 roku. Lata 2004 – 2009 to czas studiów kompozytorskich w Poznaniu, początkowo u Jana Astriaba, później u

Moniki Kędziory i Grażyny Pstrokońskiej-Nawratil. Po uzyskaniu dyplomu (2009) kontynuowała studia muzyczne na kierunku dyrygentura, specjalność dyrygentura symfoniczna w klasie Marcina Sompolińskiego (dyplom 2012). Od 2012 roku zatrudniona w poznańskiej Akademii Muzycznej. Prowadzi zajęcia związane z kompozycją (improwizacja, kontrapunkt, instrumentacja). Poza uczelnią uczy gry na skrzypcach i fortepianie, prowadzi również zajęcia umuzykalniające dla małych dzieci.

W 2010 roku Kandydatka wybrana została na członka zarządu Koła Młodych Związków Kompozytorów Polskich, obecnie sprawując funkcję zastępcy przewodniczącego Koła Młodych ZKP. Występuje również jako instrumentalistka i wokalistka wykonując repertuar solowy i kameralny, w tym muzykę nową. Poprzez uczestnictwo w koncertach stara się obserwować polską i światową muzykę współczesną. Jak pisze w życiorysie – prawykonania własnych utworów są dla niej nieustanną lekcją kompozycji i stanowią ważną część inspiracji do własnych działań twórczych.

Ocena działalności artystycznej i naukowej

Dokumentacja do postępowania w sprawie przewodu doktorskiego została sporządzona w sposób rzetelny. Opatrzona jest szczegółowym spisem treści. Część pierwsza (oprócz standardowych informacji) zawiera trzy opinie: prof. Lidii Zielińskiej, prof. Antoniego Grefa i prof. Janusza Stalmierskiego, które stawiają sylwetkę Kandydatki w bardzo pozytywnym świetle. Część druga zawiera szczegółowe informacje dot. dokonań artystycznych Kandydatki. Chyba tylko przez przypadek zabrakło wykazu kompozycji. Ostatecznie jednak, po zapoznaniu się z listą utworów skomponowanych w okresie 2004 – 2016 stwierdzam, że jest to twórczość bogata i niezwykle różnorodna. Obejmuje 46 dzieł: orkiestrowych, kameralnych solowych, wokально-instrumentalnych, chóralnych, elektroakustycznych i in. Spośród wymienionych w dokumentacji wykonanych należy podkreślić: wykonanie kompozycji *Urranium* na taśmę w Kunsthauus Graz w Austrii, utworu symfonicznego *Trzecia Iza Wenus* w Filharmonii Sudeckiej w Wałbrzychu, opery dziecięcej *Magiczne kredki* w Domu Kultury w Poznaniu, sztuki dźwiękowej w 3 aktach *Dialogi* w Centrum Kultury Zamek w Poznaniu, *Perswazje* na wiolonczelę i perkusję podczas koncertu finałowego 53 Konkursu Młodych Kompozytorów im. T. Bairda w Warszawie oraz *Odgłosy nocy* na kwartet smyczkowy i publiczność w Filharmonii Świętokrzyskiej w Kielcach.

Za swoje kompozycje Kandydatka otrzymała również szereg nagród i wyróżnień: jako finalistka 53 Konkursu Młodych Kompozytorów im. T. Bairda za *Perswazje* na wiolonczelę i perkusję, wyróżnienie przyznane Przez Centrum Sztuki Dziecka w Poznaniu za projekt *Tutu* oraz projekt *Kulululu* dla dzieci przedszkolnych, Nagroda Artystyczna Rektora Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu za performance *Kobieta uskrzycona*, III nagroda w Konkursie Wrocławskiej Opery Kameralnej za operę dla dzieci *Magiczne kredki*.

Godnym podkreślenia jest również fakt, iż Kandydatka występuje jako wykonawca. Dokumentacja odnotowuje szereg koncertów w których Alina Kubik wzięła udział jako skrzypaczka, wokalistka i dyrygentka. Współpracowała także jako skrzypaczka z Teatrem Wielkim w Poznaniu w jednym projekcie. Bacznie obserwowała a przygotowania do wielu innych premier - od baroku do współczesności, co było dla kompozytorki, jak pisze, istotną inspiracją. Nie bez przyczyny więc tematyka pracy doktorskiej skupia się na operze.

W ramach działalności naukowej Kandydatka opublikowała w 16 numerze magazynu *Glissando* artykuł u otworze *1+1=1* Pierluigiego Bielone. Wygłosiła również referaty: *Polska muzyka barokowa w świetle muzycznej retoryki* na Ogólnopolskiej Sesji Naukowo-Wykonawczej w Poznaniu oraz *Wykwintne osobowości zdradliwych spojrzeń w romansie*

tradycji ze współczesnością na konferencji naukowej *Opera wobec współczesności. Inspiracje – kierunki – pogranicza* w Instytucie Muzykologii Uniwersytetu Jagiellońskiego.

W podsumowaniu pragnę podkreślić, iż dorobek kompozytorski Kandydatki oceniam jako duży i znaczący. O jego różnorodności świadczą nie tylko dzieła orkiestrowe, kameralne, solowe, wokально-instrumentalne, chórálne ale także parateatralne, multimedialne, parformatywne oraz adresowane do dzieci. Natomiast walorów artystycznych dowodzą uzyskane nagrody oraz wykonania na takich festiwalach, jak *Warszawska Jesień*, *Poznańska Wiosna*, *Interakcje – Sztuka Młodych* oraz w czasie koncertów w kraju i za granicą. Ponadto Kandydatka nie ogranicza się wyłącznie do komponowania. Jej aktywność artystyczną charakteryzuje wielokierunkowość działań, jako: instrumentalistki, wokalistki, dyrygenta a także popularyzatora i organizatora.

Inna działalność

1. Działalność dydaktyczna:

- Akademia Muzyczna im. I. J. Paderewskiego w Poznaniu, wykładowca przedmiotów teoretycznych
- Szkoła Podstawowa „Dębinka” w Poznaniu, nauczyciel fortepianu
- Szkoła Muzyczna Yamacha w Poznaniu, prowadzenie zajęć dla grup wczesnodziecięcych
- Społeczne Przedszkole w Poznaniu, Nauczyciel fortepianu

2. Działalność popularyzatorska i organizacyjna

- Festiwal Dzwonków w ramach Musica Polonica Nova we Wrocławiu
- Konwersatorium *Lutnia praktyka wykonawcza dawna i nowa*
- Międzynarodowy projekt dot. opracowania i wykonania opery Donizettiego w ramach *Phoenix a multimedia Renaissance Intensive programme*
- organizowanie koncertów promujących twórczość młodych kompozytorów (Muzeum instrumentów w Poznaniu, Centrum Kultury Zamek w Poznaniu)
- Działalność w Kole Młodych Związku Kompozytorów Polskich
- udział w pracach jury

Ocena pracy doktorskiej

Praca doktorska Pani mgr Aliny Kubik składa się z dzieła artystycznego w postaci partytury skomponowanej przez Kandydatkę opery oraz opisu tegoż dzieła, opatrzonego wspólnym tytułem: *Opera Faust – wizja współczesnego człowieka w nowej przestrzeni intermedialnej* do tekstu Leszka Kołakowskiego. Do partytury dołączono dwie płyty: z materiałem audio i z materiałem wideo, które uzupełniają warstwę audialno i scenograficzną dzieła.

Przy ocenie rozprawy doktorskiej warto zwrócić uwagę na wybór problemu badawczego. Czy jest on istotny, czy autorka wzbogaca dotychczasowe osiągnięcia w danym zakresie, czy może penetruje nowe obszary. Wybór ten koncentruje się wokół zainteresowania Kandydatki człowiekiem współczesnym, a w szczególności miejscem sztuki w jego życiu oraz jego życiem codziennym otoczonym sztuką. Przykładem obecności życia codziennego w sztuce, jak pisze Kandydatka, mogą być inspiracje prawdziwymi wydarzeniami w scenariuszach filmowych, librettach etc. Przejawem istnienia sztuki w naszej codzienności jest uczest-

niczenie w wydarzeniach teatralnych, filmowych, plastycznych, słuchanie muzyki, jak również w szerszym ujęciu obserwowanie zjawisk przyrody, zwracanie uwagi na dźwięki otaczającego świata itp. W kontekście muzycznym zainteresowanie autorki skupiło się na gatunku opery w którym, jak pisze, aspekt brzmieniowy łączy się z aspektem humanistycznym. Ponadto opera jest dla kandydatki - jako kompozytorki - jednym z najciekawszych gatunków twórczości muzycznej, za sprawą syntezy muzyki, dramatu, tańca i obrazu. W przypadku omawianego dzieła znaczenie ma nie tylko zainspirowana dramatem Kołakowskiego „wizja współczesnego człowieka” ale także „nowa przestrzeń intermedialna” w której się znajduje. Stąd opera **Faust**, określona przez autorkę mianem opery multimedialnej, poszerzona jest o brzmienia elektroniczne i elektroakustyczne, amplifikacje, zaawansowane projekcje audio (8-kanalowa dyfuzja dźwięku) i wideo (wizualizacje, ruchome obrazy), technikę live electronics, użycie gramofonów i płyt winylowych itp. A zatem odpowiadając na stawiane wyżej pytania stwierdzam, że autorka podejmuje ważne tematy, wpisuje się w nurt renesansu gatunku operowego, jest na wskroś kompozytorem XXI wieku – łączącym różnorodne media, propagującym polską dramaturgię.

Dzieło artystyczne przedstawione przez Panią mgr Alinę Kubik to partytura 80-minutowej opery opartej na dramacie Leszka Kołakowskiego *Faust*, który, jak pisze Kandydatka, *utrzymany jest w konwencji groteski, przeplatanej świetnym dowcipem i inteligentnym humorem*. Obsadę utworu stanowią głosy wokalne (3 żeńskie i 11 męskich), zespół instrumentalny (13 wykonawców), warstwa elektroakustyczna (hałas uliczny, deszcz, jadący pociąg, ptaki w lesie itp.). Warstwę muzyczną utworu charakteryzuje spójność dźwięków instrumentalnych oraz dźwięków przedmiotów codziennego użytku z partiami wokalnymi i elementami elektroakustycznymi. Warstwa audialna łączy się ze scenografią, choreografią i projekcjami wideo. Wokaliści i instrumentalni występują w roli tradycyjnej ale także jako performerzy. Choć wszystkie warstwy dzieła są wielce atrakcyjne, niewątpliwym walorem opery *Faust* Aliny Kubik jest w moim przekonaniu instrumentacja: poczynając od doboru instrumentarium, na sposobie użycia instrumentów kończąc. Charakteryzuje się ona szczególną spójnością z poszczególnymi postaciami i akcją sceniczną. Bez wątpienia ważnym elementem dzieła są zastosowane w nim techniki wokalne. W moim odczuciu, wyraźna przewaga technik deklamacyjnych (szep, mowa, krzyk itp.) nad śpiewem, w kontekście 80-minutowej kompozycji, wydaje się być nieco nużąca. Tym niemniej poszczególne sceny są wyraźnie skonstrastowane pod wieloma względami, co pozytywnie wpływa na dramaturgię utworu.

Partytura została sporządzona profesjonalnie i bardzo starannie, choć znalazłem kilka drobnych uchybień. W moim przekonaniu na początku dzieła warto umieścić informację o notacji instrumentów transponujących (partytura in C). W partii akordeonu (Scena III, t. 136) znalazłem określenie „ruch miechem” przy długich wartościach rytmicznych o zmiennej dynamice. Prawdopodobnie chodzi tutaj o sonorystyczny efekt szumu powietrza z miecha akordeonu (tzw. air button), choć stricte ruch miecha można także wiązać z performatywnym charakterem niektórych partii instrumentalnych. W niektórych przypadkach miał bym także uwagi do edytorskiej strony partytury. Dla przykładu: notowanie rytmu perkusji pod linią a nie na linii (Scena III t. 1) wydaje się niezręczne. Prawdopodobnie wynika to z obsługi programu komputerowego do edycji nut. Trzeba jednak przypomnieć, że na kompozytora XXI wieku spada wiele różnych zadań i trudności, m.in. także i edycja partytury.

Powyższe uwagi w żadnej mierze nie umniejszają merytorycznej i artystycznej wartości kompozycji. To wielce oryginalne dzieło z pomysłowymi rozwiązaniami kompozytorskimi oceniam bardzo wysoko.

Część pisemna pracy doktorskiej Pani Aliny Kubik - to złożony z czterech rozdziałów komentarz do dzieła artystycznego, zwieńczony pokazną bibliografią i aneksem z librettem ope-

rowym. Jak czytamy we wstępie, *celem autorki jest możliwość zakomponowania utworu intermedialnego, którego przekaz stanie się jednocześnie akompaniamentem, kontrapunktem i dźwiękową kontynuacją tekstu dramatycznego*. Trzeba powiedzieć, że cel został osiągnięty a część opisowa pracy doktorskiej przybliży koncepcję dzieła, omawia tekst dramatyczny, szczegółowo przedstawia aparat wykonawczy, wreszcie opisuje materiał dźwiękowy, formę, związki muzyki ze słowem, zastosowane techniki kompozytorskie i sposoby muzycznego opracowania tekstu. Merytoryczne walory pisemnej części pracy korespondują z pozytywnymi cechami jej strony formalnej. Właściwa jest struktura pracy i zawartość poszczególnych rozdziałów. Równie dobrze przedstawia się technika pisania, ujawniając doświadczenie autorki w tym względzie. Bardzo dobry język nadaje omawianej wypowiedzi powagi i lekkości zarazem.

Konkluzja

Podsumowując, praca doktorantki, zarówno dzieło artystyczne, jak i jego opis jest przykładem oryginalnego sformułowania i rozwiązania problemu badawczego. Świadczy o samodzielności, twórczej postawie oraz pogłębionej wiedzy teoretycznej i specjalistycznej autora w zakresie reprezentowanej dyscypliny. Stanowi jednocześnie ważne i oryginalne osiągnięcie artystyczne. Tym samym spełnia wymagania art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14.03.2003 roku. Zatem z satysfakcją pozytywnie oceniam Pracę Doktorską Pani mgr **Aliny Kubik** i wnioskuję o jej przyjęcie i dopuszczenie do publicznej obrony.

Prof. dr hab. Krzysztof Olczak